

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Y. P.**, zast. Mgr. Narcisem Tomáškem, advokátem se sídlem U Starého mostu 111/4, Děčín, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 7. 2019, č. j. OAM-22/ZA-ZA11-VL11-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 8. 2020, č. j. 42 Az 7/2019 – 52,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včasně podanou kasační stížností brojí žalobce, jako stěžovatel, proti shora označenému rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“).

[2] Rozhodnutím žalovaného bylo ve věci stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany rozhodnuto tak, že se mu podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), mezinárodní ochrana neuděluje.

[3] Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku předně uvedl, že stěžovatel podal svou repliku k poštovní přepravě dne 30. 1. 2020, a jelikož lhůta k podání žaloby (a tedy i k rozšíření žalobních bodů) uplynula již dne 18. 10. 2019, konstatoval krajský soud opožděnost námitek v replice vznesených.

[4] Dále krajský soud rekapituloval zjištění plynoucí ze správního spisu. Dne 7. 1. 2019 podal stěžovatel žádost o udělení mezinárodní ochrany. V poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dne 10. 1. 2019 uvedl, že je pravoslavný křesťan, nemá žádné politické přesvědčení, nikdy nebyl politicky aktivní, je svobodný, do České republiky přicestoval autobusem přes Polsko na české pracovní vízum a jeho zdravotní stav je dobrý. Jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatel uvedl, že nechce do armády; jiné důvody nemá. V protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 10. 1. 2019 doplnil, že na Ukrajině žil ve Lvovské

oblasti a pracoval ve společnosti, která vyrábí nábytek, a ve skladu potravin. Do České republiky přicestoval za prací. Vízum mu pomohli zajistit matčini známí. Jeho plánem bylo vydělat si a vrátit se na Ukrajinu. Původně si chtěl prodloužit vízum, což se mu pro státní svátky nepodařilo. Jelikož byl povolán do armády, rozhodl se podat žádost o mezinárodní ochranu. Na Ukrajině žádné potíže neměl, vyjma nízkého platu. Před dvěma lety začaly být do jeho domova doručovány povolávací rozkazy, avšak stěžovatel vojenskou službu nenastoupil, neboť je křesťan, vymezuje se proti násilí a není ochoten brát do rukou zbraň. Jeho domov na Ukrajině v současné době navštěvují různé osoby, přičemž některé muže v odvodovém věku odvádějí do armády přímo z ulice. Za vyhýbání se vojenské službě mu ve vlasti hrozí pokuta. Při vycestování z Ukrajiny potíže neměl a připustil, že představitelé pravoslavné církve nejsou proti tomu, aby lidé bránili svou vlast.

[5] Krajský soud konstatoval, že žalovaný zjistil skutkový stav řádně, neboť si obstaral dostatek podkladů pro rozhodnutí, důkazy vyhodnotil a v napadeném rozhodnutí podrobně rozvedl, z jakých důvodů stěžovateli mezinárodní ochranu nepřiznal, jakož i z jakých podkladů při své úvaze vycházel. Z judikatury správních soudů vyplývá, že obecně není možné požadavek státu na brannou povinnost považovat za nelegitimní, naopak její odmítání nezakládá odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, a to ani v případě, že by dotčená osoba mohla být pro nenastoupení ke službě nebo dezerci trestána. Požadavek na vojenskou službu tak sám o sobě v rozporu se základními lidskými právy není, a to ani v případě, že by byl její výkon spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. K opačnému závěru by bylo možné dojít pouze v případech vymezených např. v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94 - 27, pokud by se stěžovatel musel „*podílet na bojových akcích, z hlediska mezinárodních společenství obecně odmítaných (jako např. genocida, etnické čistky, kruté vedení války proti civilnímu obyvatelstvu, vraždění zajatců ap.) a nikoli z pouhé averze k vojenské službě nebo ze strachu o život*“. Krajský soud dodal, že z žalovaným opatřených zpráv o zemi původu nevyplývá, že by k porušování lidských práv či páčání válečných zločinů na Ukrajině mělo docházet paušálně či cíleně. Neshledal důvod, proč by se měl v daném případě od judikatury Nejvyššího správního soudu odchýlit.

[6] Krajský soud vyzdvihl, že stěžovatel poprvé až v žalobě uvedl, že důvodem pro podání žádosti o azyl měla být ve skutečnosti jeho obava z nedobrovolného naverbování do některé ze skupin separatistického odporu vůči legitimní ukrajinské vládě. Žádnou bližší skutečnost k této své obavě však ani v žalobě neuvedl a neučinil tak ani při jednání soudu, kterého se osobně zúčastnil. V rámci pohovoru k podané žádosti takovouto obavu vůbec nezmínil a nelze tedy klást žalovanému k tíži, že se k této otázce ve svém rozhodnutí nevyjádřil. V rámci pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu hovořil stěžovatel pouze o písemných povoláních doručovaných na jeho adresu, u kterých je podle názoru krajského soudu zcela nevěrohodné, že by separatistické síly povolávaly brance prostřednictvím písemných povolávacích rozkazů. Rovněž v případě odkazu na osoby se krajský soud přiklonil k pravděpodobné verzi, že se jednalo o zástupce legální vlády Ukrajiny, případně policie, kteří se stěžovatelem chtěli řešit povolání do řádné armády Ukrajiny. Krajský soud rovněž podotknul, že stěžovatel pobýval na Ukrajině ve Lvovské oblasti, která je jednou z nejzápadnějších oblastí území tohoto státu, a tedy i jednou z nejbližších od ohniska působení separatistických skupin. Krajský soud proto shledal stěžovatelovu obavu, která ostatně byla vyjádřena prvně až v samotné žalobě, za zcela neodůvodněnou, a proto i nezpůsobitou založit důvod pro přiznání mezinárodní ochrany.

[7] Z odůvodnění napadeného rozsudku dále plyne závěr krajského soudu, podle kterého stěžovatel neuvedl žádné relevantní skutečnosti, které by nasvědčovaly závěru, že by byl příslušníkem určité sociální skupiny, jež je pronásledována za svou příslušnost, názory či přesvědčení; v protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne

pokračování

10. 1. 2019 stěžovatel ostatně uvedl, že nemá žádné politické přesvědčení. Krajský soud na okraj podotkl, že dle obsahu spisového materiálu existuje na Ukrajině institut alternativní civilní služby, kdy je možno například z náboženských důvodů odmítnout základní vojenskou službu a nastoupit alternativní službu například v nemocnici. K tomu dodal, že ekonomické důvody nejsou azylově relevantní a že nedostatek pracovních příležitostí či finančních prostředků nečiní z cizince uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána. Krajský soud proto neshledal stěžovatelovu žalobu důvodnou.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti odkaz na kasační důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

[9] V konkrétní rovině stěžovatel namítá, že se nezakládá na pravdě konstatace krajského soudu, podle níž měl stěžovatel o mezinárodní ochranu žádat pouze proto, že nechce být povolán do vojenské služby. Stěžovatel se však nebrání nastoupení do řádné vojenské služby, nýbrž se obává toho, že bude násilím naverbován do separatistické armády, která působí na východě Ukrajiny, odkud stěžovatel pochází, a byl by pak nucen bojovat proti vlastním občanům. Tato obava je více než odůvodněná, neboť v místě jeho bydliště na Ukrajině byl již několikrát poptáván, a to nikoliv příslušníky ukrajinské armády, nýbrž příslušníky polovojenských separatistických skupin. Přestože je v tuto chvíli vyhlášeno na východě Ukrajiny příměří, tak toto příměří právě separatistické skupiny neustále porušují a vzhledem k probíhajícím bojům je tedy pravděpodobné, že se budou separatisté snažit verbovat nové mladé muže. Doposud bylo na východě Ukrajiny v rámci bojů zabito více než 10 000 lidí, z toho skoro třetina civilistů. Stěžovatel je odpůrcem násilí, a to i vzhledem ke svému náboženství (je aktivní pravoslavný křesťan a jeho náboženství mu neumožňuje použít násilí proti jiné osobě a už vůbec ne proti občanům stejného státu). Má odůvodněný strach, že bude na Ukrajině pronásledován z důvodu náboženství a pro zastávání určitých politických názorů, protože v případě, že by z výše uvedených důvodů nenastoupil do vojenské služby, by byl pro to pronásledován a mohl by mu být uložen trest odnětí svobody.

[10] Stěžovatel rovněž namítá, že soudem nebyl poučen o tom, že má právo na tlumočníka, a z toho důvodu bylo zasaženo do jeho procesních práv. Z napadeného rozsudku je podle stěžovatele zřejmé, že stěžovatel neovládá český jazyk na takové úrovni, aby rozuměl soudnímu řízení a aby rozuměl odborným otázkám, které mu byly již dříve položeny.

[11] Pokud jde o otázku přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s., má stěžovatel za to, že je dána již tím, že krajský soud v napadeném rozsudku vycházel ze skutkové podstaty, která nemá oporu ve spisech, když vycházel z jiného odůvodnění žádosti o azyl, než stěžovatel doopravdy uváděl. Stěžovatel má zároveň za to, že napadený rozsudek je nezákonný, neboť krajský soud nesplnil svou poučovací povinnost, když jej nepoučil o právu na tlumočníka.

[12] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 12. 10. 2020 popírá důvodnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i napadený rozsudek byly vydány v souladu s právními předpisy. V podrobnostech žalovaný odkazuje na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, obsah správního spisu a na odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se ztotožňuje a z něhož zcela jednoznačně vyplývá, proč krajský soud v posuzované věci neshledal pochybení žalovaného. Má za to, že kasační stížnost patří odmítnout pro nepřijatelnost dle § 104a odst. 1 s. ř. s., případně zamítnout pro nedůvodnost dle § 110 odst. 1 věty druhé téhož zákona.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 téhož zákona.

[14] Před přistoupením k meritu věci, tj. posouzení důvodnosti kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud musel nejprve zabývat otázkou její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[15] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[16] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39 (všechna v tomto usnesení citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení rovněž uvedl, že v zájmu stěžovatele je v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu nejenom splnění podmínek přípustnosti kasační stížnosti, nýbrž také uvést, v čem stěžovatel spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

[17] V tomtéž usnesení poskytl Nejvyšší správní soud typový výčet situací, kdy bude podmínka podstatného přesahu významu kasační stížnosti nad vlastními zájmy stěžovatele zpravidla splněna. „O přijatelnou kasační stížnost se může zpravidla, nikoliv však vylučně, jednat v následujících případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, což znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně; 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se pak v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“

[18] Stěžovatel argumentoval k otázce přijatelnosti jeho kasační stížnosti jen nanejvýš stroze, jak plyne z odst. [11] tohoto usnesení. Nejvyšší správní soud se neztotožňuje se stěžovatelovým

pokračování

názorem, že by význam podané kasační stížnosti mohl podstatně přesahovat stěžovatelovy vlastní zájmy jen na základě stížního tvrzení, že krajský soud vycházel z jiného odůvodnění žádosti o azyl, než stěžovatel doopravdy uváděl. Nejvyšší správní soud již při zbežném přezkoumání napadeného rozsudku může konstatovat, že krajský v jeho odůvodnění výslovně pojednal o stěžovatelově žalobní námitce poukazující na obavu z naverbování do „separatistických“ sil (odst. 27 napadeného rozsudku). Jeho námitky si tedy byl krajský soud evidentně vědom. Krajským soudem vytknutá skutečnost, že tento důvod žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatel neuvedl při pohovoru před žalovaným, ověřil Nejvyšší správní soud z obsahu předloženého správního spisu, konkrétně z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 10. 1. 2019, založeného na č. l. 11 až 13 správního spisu. Uvedený rozpor (posun ve stěžovatelově tvrzení) přitom byl krajským soudem posouzen jako zpochybnění věrohodnosti stěžovatelem uváděných důvodů; nejednalo se však o faktor jediný, neboť krajský soud rovněž vyzdvihl nelogičnost toho, že by příslušníci separatistických sil, lokalizovaných na samém východě Ukrajiny, podomně a současně násilně „verbovali“ muže v nejzápadnější části území tohoto, resp. dokonce zasílali „povolávací rozkazy“.

[19] Podstatný přesah významu kasační stížnosti nad vlastními zájmy stěžovatele nemůže plynout ani z námitky nedostatečného poučení stěžovatele o jeho právu na komunikaci se soudem v mateřském jazyce, resp. v jazyce, který ovládá. Nejvyšší správní soud sice z obsahu spisu krajského soudu ověřil, že poučení o právu na tlumočnicka nebylo stěžovateli výslovně ze strany krajského soudu uděleno, avšak stěžovatel jednak plausibilně netvrdí, že by tím bylo jakkoli substantivně zasaženo do jeho práv, druhak nelze nezmínit, že stěžovatel byl již v řízení před krajským soudem zastoupen obecným zmocněncem s právním vzděláním, JUDr. J. Z., a ostatně při jednání před krajským soudem sám stěžovatel na dotaz krajského soudu sdělil, že netrvá na tom, aby jej soud vyslechl, neboť mu postačuje možnost účastnit se soudního jednání ve společnosti svého zástupce.

[20] Dále k meritu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud podotýká, že zde nenalezl právní otázky, které by již judikaturou správních soudů nebyly ustáleně řešeny. Připomíná, že bezpečnostní situaci na Ukrajině, na niž stěžovatel v kasační stížnosti odkazoval, konkrétně pak i otázkou vnitrostátního ozbrojeného konfliktu na jejím východním území, se Nejvyšší správní soud již opakovaně zabýval (viz např. usnesení ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17, ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 - 28, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 9 Azs 13/2015 - 69, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 - 31, ze dne 11. 2. 2016, č. j. 9 Azs 287/2015 - 20, či ze dne 13. 9. 2016, č. j. 7 Azs 105/2016 - 36, ze dne 25. 10. 2017, č. j. 6 Azs 290/2017 - 23, ze dne 31. 10. 2018, č. j. 5 Azs 45/2018 - 31, rozsudky ze dne 14. 2. 2018, č. j. 1 Azs 402/2017 - 48, či ze dne 9. 5. 2018, č. j. 4 Azs 89/2018 - 27). Z konstantní rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu se též podává, že samotná snaha o legalizaci pobytu nemůže být azylově relevantním důvodem (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69, ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94, nebo ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54). Pokud jde o otázku výhrady náboženského přesvědčení jakožto důvodu odpírání potenciální vojenské služby ve vztahu k azylovým důvodům, lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2016, č. j. 9 Azs 287/2015 - 20, rozsudky ze dne 29. 3. 2004 č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, či ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44, usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 - 31, ze dne 24. 2. 2016, č. j. 6 Azs 267/2015 - 23, ze dne 20. 4. 2016, č. j. 2 Azs 67/201 - 24, či ze dne 25. 5. 2017, č. j. 10 Azs 79/2017 - 32.

[21] Nejvyšší správní soud rovněž ustáleně judikuje, že tvrzené nedostatky ve zjištění a posouzení individuálního skutkového stavu věci samy o sobě nemohou být vadou, která by byla

způsobilá být důvodem přijatelnosti kasační stížnosti. Krajský soud se ostatně v nyní posuzované věci při přezkoumávání skutkového stavu nedopustil pochybení, která by svojí povahou stála proti základním zásadám přezkumného soudního řízení, a napadený rozsudek ani nevykazuje žádné extrémně závažné nedostatky, které ponechat bez povšimnutí by bylo v rozporu s právem na spravedlivý proces.

[22] Nejvyšší správní soud shrnuje, že napadený rozsudek není stížen vadou nepřezkoumatelnosti (pro nedostatek důvodů či pro nesrozumitelnost), není zde ani jiná vada řízení před soudem, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku, krajský soud se nedopustil ani žádného judikaturního odklonu či hrubého pochybení při výkladu hmotného práva. Řádně přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jeho úvahy jsou přitom jasné a srozumitelné. K žádnému porušení práva na spravedlivý proces, natož pak porušení extrémnímu, v projednávané věci nedošlo, pročež podmínky přijatelnosti kasační stížnosti nejsou splněny.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[23] S ohledem na skutečnost, že stěžovatel nepředestřel žádnou otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury, přičemž takovou otázku nenalezl soud ani *ex offio* z obsahu spisu, ani z popisu skutečností samotným stěžovatelem, nemohl Nejvyšší správní soud dospět k jinému závěru, než že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy. Kasační stížnost proto podle § 104a s. ř. s. odmítl jako nepřijatelnou. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 větou první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2020

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu